ที่ระลึก

งานพระราชทานเพลิงศพ

ร.ต. เฉลิม กัลยาณมิตร

ณ เมรุวัดสังเวชวิศยาราม

๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

ที่ระลึก

งานพระราชทานเพลิงศพ

ร.ต. เฉลิม กัลยาณมิตร

ณ เมรุวัดสังเวชวิศยาราม

๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

คำนำ

ในการพระราชทานเพลิงศพ ร. ต. เฉลิม กัลยาณมิตร ลูก ๆ และหลานได้ปรึกษากันว่าควรจะมีสิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นที่ระลึกในการที่มีผู้มีเกียรติมาในงานนี้ ของที่ระลึกนั้นไม่มีสิ่งอื่นใดเหมาะสมเท่ากับหนังสือท่านพระญาณโศภนได้กรุณาเขียนเรื่อง "กัลยาณมิตรธรรม" ให้ ๑ เรื่อง เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ร. ต. เฉลิม กัลยาณมิตร พร้อมกันนี้ยังได้นำคำถวายทานต่าง ๆ มาลงพิมพ์เพื่อจะได้นำไปใช้จริง ๆ เป็นคำถวายเวลาตักบาตร คำถวายข้าวสงฆ์เป็นต้น

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณท่านพระญาณโศภนที่ได้กรุณาเขียนเรื่องเพื่อนำมาลงพิมพ์เป็นวิทยาทาน.

เจ้าภาพ

ร.ต. เฉลิม กัลยาณมิตร

ชาตะ ๒๑ กันยายน ๒๔๔๔

มตะ ๒๘ กันยายน ๒๕๑๑

ประวัติ ร.ต. เฉลิม กัลยาณมิตร

นามเดิม เฉลิม กัลยาณมิตร

เกิด วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๔ ที่บ้านหลังวัดอนงคาราม จังหวัดธนบุรี

บ้านปัจจุบัน เลขที่ ๔๓/๑ ตรอกวัดสามพระยา บางขุนพรหม พระนคร

นามบิดา พ.ต. หลวงสาตราธิกรฤทธิ์ (โปร่ง กัลยาณมิตร) สังกัดกระทรวงกลาโหม

นามมารดา นางสาตราธิกรฤทธิ์ (สงวน กัลยาณ-มิตร)

นามปู่ เจ้าพระยารัตนบดินทร์ มหินทรมหา-กัลยาณมิตร (บุญรอด กัลยาณมิตร)

นามย่า หม่อมบาง กัลยาณมิตร

นามตา จมื่นประธานมณเฑียร (ทัด พยัฆนันท์)

นามยาย คุณหญิง อิ่ม ประธานมณเฑียร (อิ่ม พยัฆนันท์)

นามพี่น้อง มีน้องชายและน้องสาวร่วมบิดามารดา ๒ คน

๑. นายฉลวย กัลยาณมิตร

๒. นางสาวพูลสุข กัลยาณมิตร

และมีพี่น้องต่างมารดาอีก ๓ คน

๑. จมื่นเทพดรุณาทร (เปรื่อง กัลยาณมิตร)

๒. นายอุดม กัลยาณมิตร

๓. นางบวรวาที (จำเริญ นพวงศ์ ณ อยุธยา)

สมรส ได้สมรสกับนางสาวพยอม สุขุม บุตรีพระยาสุขุมนัยวินิจ (สวาท สุขุม) และนางพวง สุขุม มีบุตรธิดา ๒ คน

๑. นางสาวปนัดดา กัลยาณมิตร

๒. นายวาสนา กัลยาณมิตร

นางสาวปนัดดา กัลยาณมิตร สมรสกับนายวิศิษฏ์ จันทรประภาพ มีบุตร

ธิดา ๒ คน

๑. ด.ช. ปวิตร จันทรประภาพ

๒. ด.ญ. ปวิดา จันทรประภาพ

นายวาสนา กัลยาณมิตร สมรสกับนางสาวอำนวย นิรมล มีบุตรธิดา ๓ คน

๑. ด.ญ. จารุพาภ กัลยาณมิตร

๒. ด.ญ. ภาพิมล กัลยาณมิตร

๓. ด.ช. พลกฤต กัลยาณมิตร

ต่อมาภายหลังได้สมรสกับนางสาวเมนะกา อินทรทัต บุตรีพระยาพิชัยภูเบนทร์ (ผ่าน อินทรทัต) และคุณหญิงน้อม พิชัยภูเบนทร์ มีธิดา ๑ คน คือ นางสาวศกุนตลา กัลยาณมิตร

นางสาวศกุนตลา กัลยาณมิตร สมรสกับ ร.อ.ตระกูล พุ่มเสนาะ ร.น. มีบุตรธิดา ๓ คน

๑. ด.ช. สืบตระกูล พุ่มเสนาะ

๒. ด.ช. ต่อสกุล พุ่มเสนาะ

๓. ด.ญ. ตระกูลธิดา พุ่มเสนาะ

นอกจากนี้ยังมีหลาน ซึ่งเป็นบุตรของน้องชายคือนายฉลวย กัลยาณมิตร อีก ๒ คน

๑. นายประสาท กัลยาณมิตร

๒. นายประสิทธิ์ กัลยาณมิตร

การศึกษา สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จ.ป.ร. เป็นนายร้อยตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕

รับราชการ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศนายร้อยตรีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๑๓

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๗ ประจำกองโรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม

วันที่ ๘ เมษายน ๒๔๖๘ เข้าประจำกองโรงเรียนนายร้อย

วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๖๙ ประจำกองโรงเรียนนายร้อยทหารบก

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๖๙ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๑๖

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ คือ เหรียญบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

ได้ไปรับราชการทัพคือ ในคราวประกาศสงครามกับบริเตนใหญ่ และสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ ถึง ๑ กรกฎาคม ๒๔๖๘ และได้ลาออกจากราชการเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๖๙ เพื่อไปประกอบอาชีพส่วนตัว

ป่วย ด้วยโรคประสาท และเบาหวาน

ถึงแก่กรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๑ เวลา ๐๘.๐๐ น. รวมอายุได้ ๖๗ ปี.

กลฺยาณการี กลฺยาณํ
ทำดี ได้ดี
ปาปการี จ ปาปกํ
ทำชั่ว ได้ชั่ว

กัลยาณมิตรธรรม

ของ

พระญาณโศภน วัดสังเวชวิศยาราม

คำว่า **กัลยาณมิตร** หมายความว่า มิตรดี เพื่อนดี และยังมีคำอีกคำหนึ่งคือ **ปาปมิตร** หมายความว่า มิตรชั่ว เพื่อนชั่ว คำ ๒ คำนี้มีเนื้อความตรงกันข้าม เหมือนขาวกับดำ หรือสว่างกับมืด ดีกับชั่ว ดีเป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนาต้องการ ชั่วเป็นสิ่งที่บุคคลไม่ปรารถนาไม่ต้องการ เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น เพราะดีเป็นมงคล เป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญ ชั่วเป็นอัปปมงคล เป็นเครื่องหมายแห่งความเสื่อม ฉะนั้น คำว่าดีจึงเป็นสัญญลักษณ์ของคนดี เช่นเป็นบิดาดี มารดาดี สามีดี ภรรยาดี บุตรดี ธิดาดี หลานเหลนดี อาจารย์ดี ศิษย์ดี พระดี คฤหัสถ์ดี มิตรดี เพื่อนดี เหล่านี้เป็นต้น โดยทำนองเดียวกัน คำว่าชั่วก็เป็นสัญญลักษณ์ของคนชั่ว ซึ่งเป็นบิดาชั่ว

มารดาชั่ว สามีชั่ว ภรรยาชั่ว บุตรชั่ว ธิดาชั่ว หลานเหลนชั่ว อาจารย์ชั่ว ศิษย์ชั่ว พระชั่ว คฤหัสถ์ชั่ว มิตรชั่ว เพื่อนชั่ว เหล่านี้เป็นต้น

การกระทำและภูมิธรรมของบุคคลแต่ละคนนั่นแหละ เป็นสัญญลักษณ์ของคนดีหรือคนชั่ว จะเป็นผู้ใดใครก็ตาม มีการกระทำดี มีภูมิธรรมดี ผู้นั้นก็เป็นคนดีได้ จะเป็นผู้ใดใครก็ตาม มีการกระทำชั่ว มีภูมิธรรมที่ชั่ว ผู้นั้นก็เป็นคนชั่ว เพราะความบริสุทธิ์หรือความไม่บริสุทธิ์นั้นเป็นของเฉพาะของตน ผู้อื่นจะทำผู้อื่นให้บริสุทธิ์หาได้ไม่ เฉพาะในที่นี้ผู้เขียนขอเสนอข้อธรรมในพระพุทธศาสนา ว่าด้วยลักษณะมิตรดี เพื่อนดี ที่เรียกตามภาษาศาสนาว่า **กัลยาณมิตรธรรม** เพื่อเป็นเครื่องนำทางให้ผู้ใคร่ดีใคร่ต่อธรรมได้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง เพื่อความสุขความเจริญต่อไป บุคคลที่เป็น **กัลยาณมิตร** คือมิตรดีเพื่อนดีนั้น ท่านจำแนกไว้ ๔ จำพวกคือ

๑. มิตรมีอุปการะ

๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข

๓. มิตรแนะประโยชน์

๔. มิตรมีความรักใคร่

มิตรทั้ง ๔ จำพวกนี้เป็นมิตรแท้ เป็น**กัลยาณมิตร** เพราะมีกัลยาณมิตรธรรมประจำใจ มิตรแท้ทั้ง ๔ จำพวกเหล่านี้ มีลักษณะแตกต่างกันตามคุณธรรมดังนี้ คือ

๑. มิตรมีอุปการะ มีลักษณะ ๔ ประการ

๑. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว

๒. ป้องกันทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว

๓. เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้

๔. มีธุระช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มีลักษณะ ๔ ประการ

๑. ขยายความลับของตนแก่เพื่อน

๒. ปิดความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพราย

๓. ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ

๔. แม้ชีวิตก็อาจสละแทนได้

๓. มิตรแนะประโยชน์ มีลักษณะ ๔ ประการ

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว

๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี

๓. ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง

๔. บอกทางสวรรค์ให้

๔. มิตรมีความรักใคร่ มีลักษณะ ๔ ประการ

๑. ทุกข์ ๆ ด้วย

๒. สุข ๆ ด้วย

๓. โต้เถียงคนที่พูดติเตียนเพื่อน

๔. รับรองคนที่พูดสรรเสริญเพื่อน

ท่านผู้ต้องการเป็นคนดี ปรารถนาเป็นคนดีทั้งหลาย กัลยาณมิตรทั้ง ๔ จำพวกเหล่านี้แหละเป็นมิตรแท้ไม่ใช่มิตรเทียม หรือคนเทียมมิตร เมื่อท่านคบหาสมาคมแล้ว ท่านก็จะมีแต่ความเจริญหาความเสื่อมมิได้ เพราะการคบหาสมาคมกันนั้น ย่อมเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งประการหนึ่ง เพราะเราคบกับบุคคลเช่นใดก็ย่อมเป็นบุคคลเช่นผู้นั้น คบพาล พาลก็พาไปหาผิด

คบบัณฑิต บัณฑิตก็พาไปหาผล ฉะนั้นจึงต้องมีความสังวรในข้อนี้ไว้ให้มาก

ร. ต. เฉลิม กัลยาณมิตร เป็นคนที่มีคุณธรรมประจำใจ เป็นกัลยาณมิตรของคนทั่วไป มีใจเมตตากรุณาเสียสละเอื้อเฟื้อโอบอ้อมอารี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความไม่ประมาท เป็นมิตรแท้ของสาธุชนทั่วไปทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต เป็นผู้ที่ควรสรรเสริญผู้หนึ่ง คือมาดี อยู่ดี และไปดีแล้ว วงศ์ตระกูล **กัลยาณมิตร** ยังดำรงอยู่ตราบใด ความดีงามก็คงดำรงอยู่ได้ตราบนั้น

รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ รูปร่างสังขารของสัตว์เท่านั้นที่ย่อยยับไป แต่ชื่อเสียงคุณงามความดีและวงศ์ตระกูลหาเสื่อมสูญไปไม่

ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลต่าง ๆ ที่ ร. ต. เฉลิม กัลยาณมิตรได้สร้างไว้ และที่บุตร ธิดา ญาติ มิตรทั้งหลายอุทิศให้ จงสำเร็จเป็นวิบากผล อำนวยทิพยสุข ทิพยสมบัติ แก่ ร. ต. เฉลิม กัลยาณมิตร ตาม

สมควรแก่ฐานะในสัมปรายภพจงทุกประการเทอญ ฯ

สพฺพํ กิร ปหาย คนฺตพฺพํ ปรโลกํ
คจฺฉนฺตํ เนว โภคา น ญาตโย
อนุคจฺฉนฺติ

บุคคลทุก ๆ คน จำจะต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไปโดยไม่ต้องสงสัย โภคสมบัติก็ดี ญาติสนิทมิตรสหายสุดที่รักก็ดี ไม่มีใคร และไม่มีสมบัติอะไรแม้สักชิ้นเดียว ที่จะติดตามบุคคลผู้ตายจากโลกนี้ ไปสู่โลกหน้าได้เลย

คำถวายทาน

ทานมี ๒ อย่างคือ

๑. ให้แก่คนธรรมดา

๒. ถวายสงฆ์

ให้แก่คนธรรมดาไม่ต้องมีคำให้ทาน แต่ถวายพระสงฆ์ ได้มีนักปราชญ์ได้แต่งคำถวายไว้ด้วย ถือว่าเป็นการถูกต้องตามระเบียบและมีผลมาก ฉะนั้นการถวายทานแก่สงฆ์ แทบทุกอย่างจึงมีคำถวายกำกับไว้ แต่ถ้าไม่มีก็ใช้คำกลาง ทั่วไปคือ

"สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ โหตุ"

(ข้าพเจ้า ถวายทานที่ดีแล้ว ขอจงเป็นสิ่งที่นำความสูญสิ้นกิเลสมาให้ด้วย)

คำถวายทานต่าง ๆ

คำถวายในเวลาตักบาตร

"สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ โหตุ ทุติยมฺปิ สุทินฺนํ (เหมือนกัน) ตติยมฺปิ สุทินฺนํ (เหมือนกัน) อาสวกฺขยาวหํ โหตุ" แปลว่า ข้าพ-เจ้าถวายทานดีแล้ว ขอจงเป็นสิ่งที่นำความสูญสิ้นแห่งกิเลสมาให้ด้วย (โบราณมักเติมคำว่า "นิพฺพาน ปจฺจโย โหตุ ขอจงเป็นปัจจัยให้ถึงพระนิพพาน" ไว้ด้วยเสมอ เติมหรือไม่เติมคงใช้ได้ทั้ง ๒ อย่าง)

คำถวายข้าวสาร

อิมานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต ตณฺฑุลานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ตณฺฑุลานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้า

หลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าขอมอบถวายข้าวสารพร้อมด้วยของบริวารเหล่านี้ แก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับข้าวสารพร้อมด้วยของบริวาร ของข้าพเจ้าเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนาน" ฯ

คำถวายข้าวสงฆ์

"อิมสฺมึ ฐาเนเยว อิมานิ ภตฺตานิ สสูปพฺยญฺชนานิ สปานกานิ สเภสชฺชานิ พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส เทมิ" (ถ้าหลายคนใช้ เทม) แปลว่า "ข้าพเจ้าขอถวายภัตต์เหล่านี้ พร้อมด้วย แกง, กับ, น้ำ, และเภสัชแก่ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน" (คำถวายอันนี้ ใช้ในเวลาถวายอาหารแก่พระสงฆ์ในเวลานิมนต์มาฉันที่บ้าน ในตอนที่ว่าด้วยการทำบุญที่เกี่ยวกับจารีตประเพณีในตอนหลังนี้ด้วย)

คำถวายสังฆทาน

"อิมานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า

"ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบถวายอาหารพร้อมด้วยบริวารแก่พระสงฆ์เป็นอันดี ขอพระสงฆ์จงรับภัตของข้าพเจ้า พร้อมด้วยบริวารเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนาน"

คำถวายสลากภัต

"เอตานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ อสุกฏฺฐาเน ฐปิตานิ ภิกฺขุ-

สงฺฆสฺส โอโณเชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ เอตานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบถวายอาหารพร้อมด้วยของบริวารเหล่านี้ ซึ่งข้าพเจ้าวางไว้ในที่โน้นแก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับอาหาร พร้อมด้วยของที่เป็นบริวารเหล่านั้น เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนาน"

คำถวายเครื่องดื่ม

"สรโท นามายํ ภนฺเต กาโล สมฺปตฺโต ยตฺถ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ สรทิกาพาเธน อาพาธิกานํ ภิกฺขูนํ ปญฺจเภสชฺชานิ อนุญฺญาสิ สปฺปึ นวนีตํ เตลํ มธุํ ผาณิตํ อหนฺทานิ ตกฺกาลสทิสํ อิมํ สมฺปตฺโต (ถ้าหลายคนใช้

สมฺปตฺตา) ตสฺส ภควโต ปญฺญตฺตานุคตํ ทาตุ-
กาโม (ถ้าหลายคนใช้ ทาตุกามา) เตสุ ปริยาปนฺนํ
เตลํ จ ผาณิตํ จ สงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้า
หลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคน
ใช้ โน) ภนฺเต สงฺโฆ เตลํ จ มธุํ จ ผาณิตํ
จ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ)
ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่ท่าน
ผู้เจริญ ถึงฤดูใบไม้ร่วงแล้ว พระตถาคตอรหันต-
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตเภสัช ๕ คือ เนยใส, เนย
ข้น, น้ำมัน, น้ำผึ้ง, และน้ำอ้อย แก่พระภิกษุ
ผู้อาพาธในฤดูใบไม้ร่วง บัดนี้ถึงกาลเช่นนั้นแล้ว
ข้าพเจ้าใคร่จะถวายทานตามบัญญัติของพระผู้มีพระภาค
เจ้าพระองค์นั้น ข้าพเจ้าขอมอบถวายน้ำมัน, น้ำผึ้ง,
และน้ำอ้อย, พร้อมกับเนยใส, เนยข้น เหล่านั้นด้วย
ดีแล้ว ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ขอสงฆ์จงรับ น้ำมัน,
น้ำผึ้ง, และน้ำอ้อยของข้าพเจ้า เพื่อประโยชน์และ
ความสุข แก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนานเทอญ"

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน

"อิมานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต วสฺสิกสาฏิกจีวรานิ สงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต สงฺโฆ วสฺสิกสาฏิกจีวรานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่สงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้าอาบน้ำฝนนั้น เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนาน"

คำถวายผ้าจำนำพรรษา

"อิมานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต วสฺสาวาสิกจีวรานิ (จีวรสำหรับผู้อยู่จำพรรษา) สงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม)

สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต อิมานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" (คำแปลก็เหมือนเรื่องถวายผ้าอาบน้ำฝน เปลี่ยนแต่ชื่อผ้าเท่านั้น)

คำถวายกฐิน

"อิมํ ภนฺเต สปริวารํ กฐินทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ โน) ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปริวารํ กฐินทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ ปฏิคฺคเหตฺวา จ อิมินา ทุสฺเสน กฐินํ อตฺถรตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบถวายผ้ากฐิน พร้อมด้วยของบริวารนี้แก่พระสงฆ์ ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับผ้ากฐินพร้อมด้วยของบริวารนี้ของข้าพเจ้า อนึ่ง เมื่อรับไว้แล้ว ขอพระสงฆ์จง

กรานกฐินด้วยผ้าผืนนี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าตลอดกาลนานเทอญ"

คำถวายผ้าป่า

"เอตานิ อหํ (ถ้าหลายคนใช้ว่า มยํ) ภนฺเต จีวรานิ สปริวารานิ สงฺฆสฺส โอโณชยามิ (ถ้าหลายคนใช้ว่า โอโณชยาม) สาธุ เม (ถ้าหลายคนใช้ว่า โน) ภนฺเต เอตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มม (ถ้าหลายคนใช้ว่า อมฺหากํ) ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" (เทียบเอาคำแปลเอาตามนัยก่อน ๆ)

การให้ทานด้วยวิธีให้เครื่องนุ่งห่ม อธิบายมาพอเป็นทางแล้ว คราวนี้ถึงคราวอธิบายให้ทานอย่างที่ ๓ คือ ให้เสนาสนะ (ที่อยู่) ต่อไป

การถวายเสนาสนะ คือที่อยู่แก่สงฆ์นั้น กล่าวว่ามีอานิสงส์มาก เพราะเป็นสิ่งที่คนทำได้โดยยาก แต่มาถึงสมัยนี้เมื่อเรามีวัดมากมายแล้ว การสร้างวัดใหม่

ไม่จำเป็นเลย ถ้าหากเราปฏิสังขรณ์วัดเก่าให้ดีขึ้น ก็คงมีอานิสงส์เท่ากับสร้างวัดใหม่เหมือนกัน สร้างเสนาสนะถวายสงฆ์ พึงใช้คำถวายดังต่อไปนี้

"ยคฺเฆ ภนฺเต สงฺโฆ ชานาตุ, มยํ สงฺฆสฺส จ ผาสุวิหารํ อากงฺขมานา, วิหารทาเน จ อานิสํสํ สมฺปสฺสมานา, อตฺตโน ธนํ ปริจฺจชิตฺวา, อิมํ เสนาสนํ การาเปตฺวา, สงฺฆสฺส นิยฺยาเทม, สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ, อิมํ เสนาสนํ ปฏิคฺคณฺหาตุ, ปฏิคฺคเหตฺวา จ ยถาสุขํ ปริภุญฺชตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย" แปลว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงทราบว่า พวกข้าพเจ้าหวังให้พระสงฆ์อยู่เป็นสุข และเห็นอานิสงส์ในอันที่ถวายอยู่ จึงบริจาคทุนทรัพย์ของตนให้สร้างเสนาสนะนี้ขึ้นแล้ว ขอมอบถวายแด่พระสงฆ์ดีแล้ว ท่านผู้เจริญขอพระสงฆ์จงรับเสนาสนะของข้าพเจ้านี้ ก็แลเมื่อรับแล้วขอจงใช้สอยตามความสบาย เพื่อประโยชน์ และความสุข

แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ"

คำถวายอันนี้จะใช้ถวายในการปฏิสังขรณ์ ก็ไม่ขัดข้องประการใด อนึ่ง คำถวายข้างต้นสำหรับหลายคน ถ้าคนเดียวก็เปลี่ยน ๕–๖ คำคือ มยํ เป็น อหํ, อากงฺขมานา เป็น อากงฺขมาโน, สมฺปสฺสมานา เป็น สมฺปสฺสมาโน, นิยฺยาเทม เป็น นิยาเทมิ, โน เป็น เม, อมฺหากํ เป็น มม. ผู้อ่านมาโดยความสังเกตมาแต่ต้นแล้ว แม้ไม่เคยเรียนบาลีก็คงเปลี่ยนได้

คำอาราธนาศีล

อหํ (สำหรับหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต (วิสุํ วิสุํ) รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ (ถ้าศีล ๘ เป็น อฏฺฐ) สีลานิ ยาจามิ (ถ้าสำหรับหลายคนใช้ ยาจาม) ทุติยมฺปิ อหํ (ถ้าสำหรับหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต

(ต่อไปนี้เหมือนกัน) ตติยมฺปิ อหํ (ถ้าสำหรับหลายคนใช้ มยํ) ภนฺเต ต่อไปนี้เหมือนกันคือต้องว่า ๓ หน

แปลว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอศีล ๕ ข้อ (หรือ ๘ ข้อ) พร้อมกับไตรสรณคมน์ เพื่อต้องการจะรักษา (เป็นส่วน ๆ ไป) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอ ฯลฯ เป็นครั้งที่ ๒, ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอ ฯลฯ เป็นครั้งที่ ๓

คำว่า "วิสุํ วิสุํ" ที่วงเล็บไว้ข้างบนนั้น แปลว่าเป็นส่วน ๆ ไป จะใช้ก็ได้ ไม่ใช้ก็ได้ แต่การใช้กับไม่ใช้มีผลผิดกันคือ ถ้าไม่ใช้ ศีลที่รับไปนั้นเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ถ้าขาดไปข้อเดียวก็ขาดหมด แต่ถ้าใช้คำว่า "วิสุํ วิสุํ" แล้วข้อหนึ่งขาด ข้ออื่น ๆ ยังดีอยู่

นอกจากทานกับศีล อันเป็นที่ตั้งแห่งทางบำเพ็ญบุญชนิดที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งได้อธิบายมาแล้ว ยังมีทางบำเพ็ญบุญ วิธีที่ ๓ คือภาวนา

คำอาราธนาพระปริตร

วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ

แปลว่า "ท่านทั้งหลาย จงกล่าวมงคล เพื่อปัดเป่าความวิบัติ เพื่อความสำเร็จสมบัติทั้งปวง เพื่อความพินาศทุกข์ทั้งปวง ฯ ล ฯ เพื่อความพินาศภัยทั้งปวง ฯ ล ฯ เพื่อความพินาศโรคทั้งปวง"

คำอาราธนาธรรม

พฺรหฺมา จ โลกาธิปตี สหมฺปติ
กตญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ

สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ ฯ

แปลว่า “ท้าวสหัมบดีพรหมผู้เป็นเจ้าโลก ได้กระทำอัญชลีทูลอาราธนาพระพุทธเจ้า ผู้ทรงคุณอันประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลายตาบอดมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระองค์จงทรงแสดงธรรมเพื่ออนุเคราะห์สัตว์เหล่านั้น”

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา 18/12/2511

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร. 817180
นายเพิ่ม อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๑